

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 320/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. júna 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného obchodnou spoločnosťou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Bizoň, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 8 NcC 22/2014-763 z 28. júla 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 NcC 22/2014-763 z 28. júla 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom voči sudkyňi Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) Mgr. Denise Mesárošovej (ďalej aj „namietaná sudkyňa“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 223/2009 tak, že ju z prejednávania a rozhodovania v označenej veci nevylúčil.

Sťažovateľ uvádza, že dôvodom podanej námietky zaujatosti bola skutočnosť, že sťažovateľ a manžel namietanej sudkyne sú „*priami ekonomickí konkurenti na trhu právnych služieb v obvode sudkyne, v Nitre*“, a tak aj namietaná sudkyňa vzhľadom na svoje manželstvo je de facto ekonomickým konkurentom sťažovateľa, čo má potom dosah na jej rozhodovacia činnosť. Sťažovateľ následne poukazuje na „*jej dielčie rozhodovanie*“ a obsah jej vyjadrenia k vznesenej námietke zaujatosti, v ktorom ho mala ako odporcu v konaní znevažovať. Ďalej poukazuje na „*skutočnosť, že Sudkyňa uvádza až nepravdy o nepredkladaní listín a odmietaní vyjadrovania k predmetu konania... a bezdôvodne ma*

obviňuje zo spôsobovania prietahov v konaní, napriek tomu, že Sudkyňa sama opakovane vyžaduje stále tie isté informácie o mojich majetkových pomeroch od tretích subjektov a ako účastníka ma o ne ani nepožičiada“.

Porušenie označených práv vidí sťažovateľ v skutočnosti, že „*napriek uvedeniu skutočností preukazujúcich pomer a zaujaté konanie Sudkyne voči jednému z účastníkov konania, táto nebola vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci... Porušovateľ v Napadnutom uznesení evidentne podceňuje skutočnosti uvedené v námietke zaujatosti doručenej dňa 13.06.2014 a napriek ich závažnosti ich nepovažuje za relevantné. Porušovateľ taktiež neuvádza konkrétne dôvody, ktoré ho viedli k záverom uvedeným v Napadnutom uznesení... V nadväznosti na správanie Sudkyne voči mne som presvedčený, že naša ekonomická konkurencia ovplyvňuje správanie Sudkyne, sudkyňa sa zdá zaujatá, koná zaujate, vyjadruje sa zaujate a táto jej zaujatosť je spôsobilá ovplyvniť aj jej rozhodovanie v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra. sp. zn. 17C/223/2009.“. Sťažovateľ následne tvrdí, že vzťah namietanej sudkyne k jeho osobe dosahuje „*taký charakter a intenzitu, že je evidentné, že táto nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne“*. Nadväzne na to uvádza, že k porušeniu ním označených práv krajským súdom došlo aj nedostatočným odôvodnením napadnutého uznesenia, čo v konečnom dôsledku viedlo k jeho nepreskúmateľnosti.*

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal vo veci takéto rozhodnutie:

„I. Základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Napadnutým uznesením porušené boli.

II. Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 28.07.2014, sp. zn. 8NcC/22/2014 - 763 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 340,90 €.. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým krajský súd nevylúčil namietanú sudkyňu z konania a rozhodovania veci vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 7 C 223/2009.

Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavnoprosesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

Základné právo na prejednanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Občianskom súdnom poriadku (ďalej aj „OSP“) garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávanía a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 14 až § 16 OSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhoduje sudca, ktorý mal byť podľa subjektívneho názoru účastníka konania z ďalšej účasti na jej prejednávaní a rozhodovaní vylúčený, je dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

Obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (v danom prípade sťažovateľa, ktorý oznámil skutočnosti okresnému súdu, na základe ktorých očakával, že dôjde k vylúčeniu zákonnej sudkyne z prejednávanía a rozhodovania v jeho veci) a vylúčiť nimi označených sudcov z ďalšieho prejednávanía a rozhodovania veci pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby (v tomto prípade ani nejde o návrh, ale o oznámenie skutočností, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávanía a rozhodovania veci) a rozhodnúť o ňom. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých „všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie

základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje” (I. ÚS 9/00), v dôsledku čoho „do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť iba vtedy, ak by ich rozhodnutia (a im predchádzajúci postup) boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré nebolo napravené ani v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov” (I. ÚS 24/00). Inými slovami, za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy pomocou riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku, nie je možné domáhať sa ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd pripomína, že po prerokovaní a následnom vydaní rozhodnutia vo veci samej má sťažovateľ vždy právo v rámci riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov – odvolania a dovolania – namietať aj skutočnosť, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Ustanovenie § 221 ods. 1 písm. g) OSP zakladá prípustnosť odvolania proti každému rozhodnutiu prvostupňového súdu vo veci samej a § 237 ods. 1 písm. g) OSP zase prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu aj z dôvodu, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi, postupov a judikatúry všeobecného súdnictva sú závažné procesné pochybenia v konaní všeobecných súdov (vrátane porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy) dôvodom i na podanie dovolania (IV. ÚS 26/04, IV. ÚS 201/04, III. ÚS 640/2014).

V predmetnom konaní vedenom okresným súdom teda v prípade využitia oprávnenia podať dovolanie priamo proti rozhodnutiu krajského súdu v merite veci (nie však proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu o nevyhlásení zákonnej sudkyne) opätovne existuje „iný súd“, a to Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa.

Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Takýto postup však vylučuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Preto ústavný súd nemá dostatok právomoci na preskúmanie sťažovateľových námietok o nedostatku nestrannosti sudcu, ktoré smerujú proti napadnutému postupu a uzneseniu krajského súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K uvedenému ústavný súd navyše poznamenáva, že pokiaľ by sa v ďalšom priebehu konania objavili nové skutočnosti objektívne a dôvodne vzbudzujúce pochybnosť o nestrannosti a nezaujatosti sudkyne konajúcej v sťažovateľovej veci, môže sa sťažovateľ ochrany svojho práva na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom domáhať vznesením novej námietky zaujatosti (§ 15a OSP), prípadne prostredníctvom opravných prostriedkov [§ 201 a § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 písm. g) OSP, resp. § 237 ods. 1 písm. g) OSP], o čom svedčí aj judikatúra najvyššieho súdu, v zmysle ktorej *„Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) OSP posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti“* (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997).

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2015